

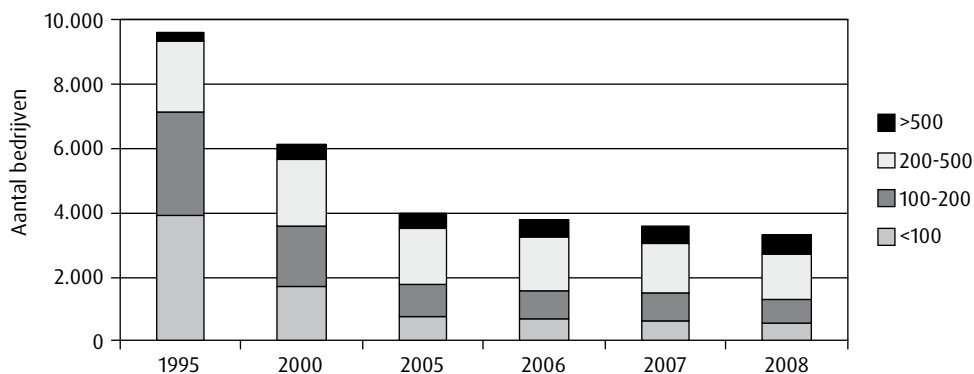
1 | Economie en bedrijfsmanagement

De varkensstapel in de 27 EU-lidstaten schommelt tussen de 150 en 160 miljoen dieren. Er vinden wel verschuivingen plaats tussen landen. In Nederland is de varkensstapel gedaald als gevolg van de Regeling Beëindiging Veehouderijtakken (RBV). Vanaf 2007 is er weer een lichte toename. Ook in het Verenigd Koninkrijk is de varkensstapel sterk gedaald. De belangrijkste groei heeft plaatsgevonden in Spanje en Denemarken, waar de omvang sinds 2005 redelijk stabiel blijft. Een sterke Europese groei van de productie van varkensvlees is de komende jaren niet te verwachten, door milieumaatregelen en de lage prijzen.

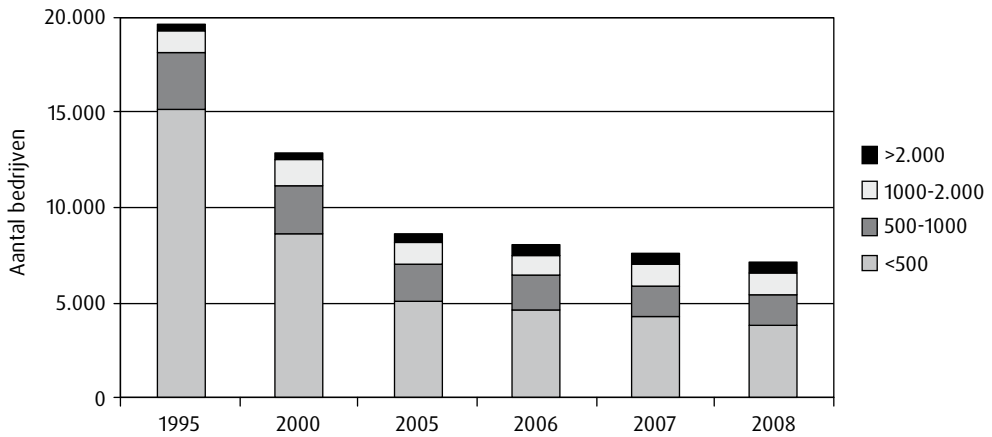
Tabel 1.1. Varkensstapel Nederland (× 1000 stuks).

	1995	2000	2005	2006	2007	2008
Vleesvarkens	7.124	6.505	5.504	5.476	5.559	5.950
Zeugenstapel (zonder opfokzeugen)	1.287	1.129	947	946	967	978
Varkensstapel (incl. biggen)	14.061	13.118	13.312	11.356	11.663	12.026

Bron: CBS/PVE

Figuur 1.1. Aantal zeugenbedrijven naar grootte (incl. opfokzeugen >50 kg).

Figuur 1.2. Aantal vleesvarkensbedrijven naar grootte.

Als gevolg van de krimpende sector neemt ook de zelfvoorzieningsgraad af. Nog altijd is de productie meer dan twee maal het Nederlandse verbruik.

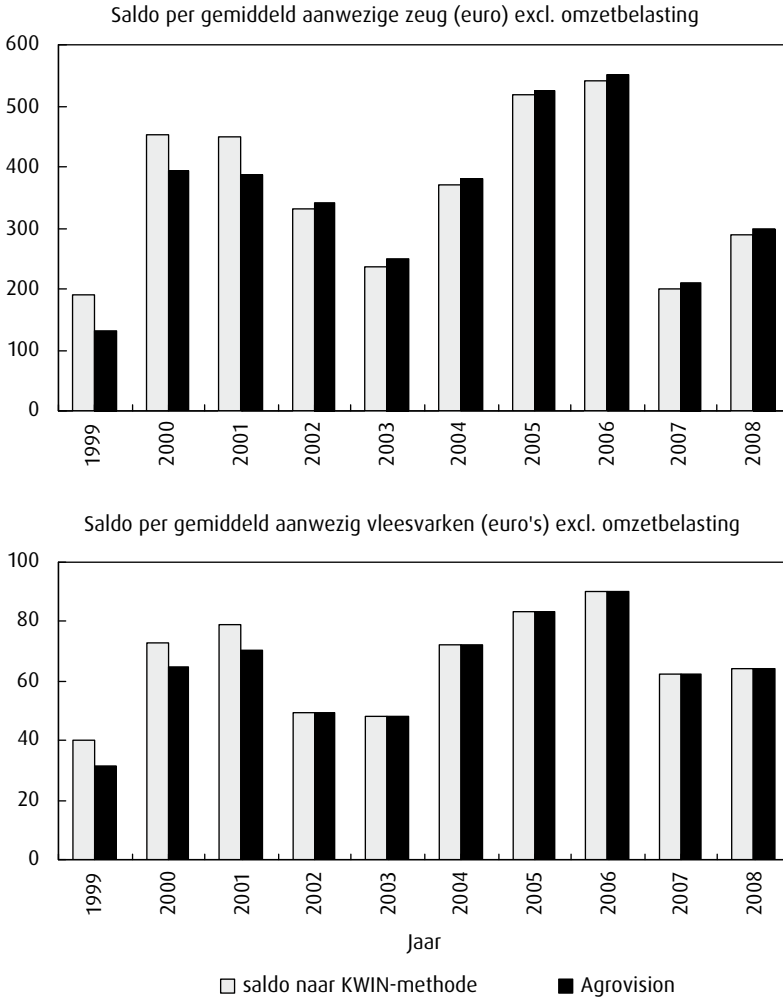
Tabel 1.2. Uitvoer levende varkens (miljoen stuks).

	1995	2000	2005	2006	2007	2008	2009
Export biggen	3,4	3,7	4,2	4,9	5,1	5,1	6,1
Export vleesvarkens	2,8	1,5	3,0	3,2	3,5	4,3	4,7

Bron: CBS/PVE

Als gevolg van een steeds verdere specialisatie en financiering zal de varkenscyclus steeds langer duren. Bedrijven laten steeds minder vaak stallen leeg staan bij extreme prijsschommelingen.

Figuur 1.3. Saldo's van afgelopen jaren.

Bron: Agrovision B.V.

De KWIN-saldo's worden verkregen door de saldo's van Agrovision te corrigeren voor rente, opfokzeugen, eigen beren en overige diverse algemene kosten. De saldo's van afgelopen jaren waren veelal te laag om genoeg te kunnen reserveren voor de toekomst. Dit was nadelig voor de continuïteit van veel bedrijven. Naast lage saldo's heeft de sector te maken gehad met hoge mest-afzetkosten, welke in 2009 weer fors zijn gedaald.

1.1 Bedrijfsplan

Een bedrijfsplan bevat meer dan alleen de financiële begroting. Ook de visie van de ondernemer op het bedrijf en op de toekomst hoort hierbij. Tot enkele jaren terug was “groei en verhogen productie” de belangrijkste strategie om een voldoende inkomen en continuïteit te bereiken. Veranderingen in en om het bedrijf hebben ertoe geleid dat men voor ieder bedrijf een andere bedrijfsstrategie moet volgen.

Denk hierbij aan strategieën als kwaliteitsproductie, certificering, verbreding, nichemarkten (zoals regionale afzet of biologisch), risicovermindering, ketensamenwerking, kostprijsverlaging en optimalisatie van technische resultaten. Het opstellen van een visie en bedrijfsstrategie is niet alleen erg verduidelijkend voor financiers, maar ook voor de ondernemer zelf en kan resulteren in een consequent bedrijfsbeleid. Centrale vragen voor het opstellen van een bedrijfsstrategie zijn:

Waar sta ik?

Hier wordt de huidige situatie van het bedrijf en de ontwikkeling van het bedrijf van de laatste jaren toelicht. Hieruit kan men de sterke en zwakke punten van het bedrijf halen. Deze punten kunnen liggen in het bedrijf, de omgeving waarin het bedrijf zich bevindt en in de ondernemer zelf.

Wat verwacht ik?

De veranderingen in de omgeving, de trends, de ideeën van de ondernemer en de veranderingen in het bedrijf zijn belangrijk in een bedrijfsplan. Voorbeelden zijn: gemiddelde groei van bedrijven, bestemmingsplan, bedrijfsovername, veranderende markt, concurrentie en wetgeving. Belangrijk zijn ook de toekomstverwachtingen.

Waar wil ik naar toe?

De doelstellingen van de ondernemer. Aan de hand van de vorige vragen wordt een gewenst toekomstbeeld weergegeven van het bedrijf.

Hoe ga ik dat doen?

Nadat een gewenst toekomstbeeld geschetst is, moet men een stappenplan opstellen om dit te bereiken. Dit resulteert in bedrijfsplannen. Een continu controle of het bedrijfsplan gehaald wordt en mogelijke bijstelling van het plan zijn ook onderdelen van een bedrijfsplan. De beslissingscyclus moet continu worden doorlopen.

Het bedrijfsplan beschrijft hoe het gewenste toekomstbeeld moet worden bereikt; in welke stappen en op wat voor termijn. Bij de uitvoering van een bedrijfsplan komt heel veel kijken. Aandachtsvelden zijn:

- bedrijfsstrategie. Deze dient men in het bedrijfsplan op te nemen;
- juridische aspecten (bouwvergunningen, bestemmingsplan, milieuwetgeving (milieuvergunning, varkensbesluit + EU richtlijnen, varkensrechten, mestafzetovereenkomsten, ammoniakwetgeving, stankrichtlijn, mestbeleid);
- financieel (inkomen, bedrijfsovername);
- aankoop en productafzet;
- sociale aspecten (gezin en bedrijfsovername);
- de ondernemer en zijn capaciteiten.

In de volgende paragrafen behandelen we deze aandachtsvelden.

1.2 Juridische aspecten

Bouwvergunning en bestemmingsplan

Een aanvraag voor de bouw of verbouw moet men bij de gemeente indienen. De gemeente toetst deze aanvraag aan het bestemmingsplan en de milieuvergunning. Zie hiervoor Hoofdstuk 2.

Een bestemmingsplan geeft aan welke doelen een gemeente heeft met de ruimte in de gemeente. Bouwen mag alleen in het bouwblok zoals aangegeven is in het bestemmingsplan. Als de bouw-aanvraag op een buiten dit bouwblok aanwezige ruimte betrekking heeft, kan de gemeente tot een wijziging van het bouwblok overgaan. Hiervoor is een wijziging in het bestemmingsplan nodig. De gemeente heeft in een aantal gevallen de bevoegdheid om ongevraagd het bouwblok te verkleinen of de bestemming te wijzigen. Alertheid op publicaties in regionale bladen is gewenst. Wanneer de gemeente het bestemmingsplan gaat wijzigen of dit gaat voorbereiden, is er sprake van een voorbereidingsbesluit. In dit geval moet een nieuwe bouw-aanvraag voldoen aan zowel het oude als het nieuwe bestemmingsplan.

Milieuvergunning

Een bedrijf dat bedrijfsmatig varkens houdt, is verplicht een milieuvergunning te bezitten. Deze vergunning kan men aanvragen bij de betreffende gemeente. Het veranderen van een bedrijf kan betekenen dat de milieuvergunning vernieuwd moet worden. Meer informatie vindt u in Hoofdstuk 3 Mest en Milieu.

Varkensbesluit + EU richtlijnen

Per 1 september 1998 zijn nieuwe welzijnswetten voor de varkenshouderij in werking getreden onder de naam "Varkensbesluit". Dit is een onderdeel van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren.

Het Varkensbesluit stelt een aantal minimumeisen aan het houden van varkens op het gebied van gezondheid en welzijn. Alle nieuwe stallen die men in gebruik neemt, moeten aan de nieuwe eisen voldoen. Ook bij het verbouwen van bestaande stallen gelden deze eisen. Voor bestaande stallen geldt een overgangsregeling. Meer informatie is te vinden in Hoofdstuk 2 Huisvesting.

Varkensrechten

Vanaf 1 september 1998 is het houden van varkens gebonden aan het bezit van varkensrechten en niet meer aan mestproductierechten (Uitvoeringsbesluit Wet Herstructurering Varkenshouderij). Op basis van het referentiejaar 1996 (eventueel 1995) zijn varkensrechten verleend. Volgens de huidige plannen worden de varkensrechten in de toekomst afgeschaft. Meer informatie is te vinden in Hoofdstuk 3 Mest en Milieu.

Milieuwetgeving

Vanaf 1 januari 2006 moeten alle bedrijven met dieren de mestproductie berekenen. De mest die men niet op eigen grond kan plaatsen volgens de gebruiksnormen voor dierlijke mest, moet afgevoerd worden naar andere bedrijven.

Meer informatie over het mestbeleid, maar ook de ammoniakwetgeving en de stankrichtlijn is te vinden in Hoofdstuk 3 Mest en Milieu.

1.3 Economische aspecten

Het opstellen van een bedrijfsplan is naast een bedrijfstechnisch ook een sterk economisch verhaal. Een bedrijfsplan verstrekt informatie over de fiscale aspecten en eventuele overheidssteun, de bedrijfsbegroting en de keuze van de bedrijfsvorm.

Bedrijfsvorm

De bedrijfsvorm wordt veelal ingegeven door sociale, juridische en fiscale factoren. Bij de keuze van de bedrijfsvorm moet men aandacht schenken aan:

- doelstelling van de ondernemer;
- de aard van het bedrijf;
- de te verwachten resultaten;
- de verwachte financiële risico's;
- de inbreng van bedrijfsmiddelen, gronden, productierechten, arbeid en schulden;
- keuze uit fiscale mogelijkheden;
- de bevoegdheden van de vennoten ten opzichte van derden;
- verdeling van winst en verlies en beloningsvormen;
- regeling bij tijdelijke en langdurige arbeidsongeschiktheid;
- hoe en wanneer de samenwerking eindigt;
- voortzettingrecht van de onderneming als een vennoot besluit de deelneming te beëindigen en bijbehorende bedingen;
- waardebegrippen: tegen welke waarde moeten de bedrijfsmiddelen worden gewaardeerd;
- geschillenregeling: wat wordt gedaan bij geschillen tussen vennoten?

Eenmanszaak of Zelfstandige zonder personeel (ZZP)

De eenmanszaak is een eenvoudige onderneming waarbij sprake is van één bedrijfshoofd. Vaak is sprake van een gezinsbedrijf. Er kunnen echter ook werknemers in dienst zijn. Er zijn geen oprichtingsformaliteiten.

De ondernemer treedt op als natuurlijk persoon en is aansprakelijk met zijn gehele vermogen. Wanneer de ondernemer is gehuwd in gemeenschap van goederen, wordt ook het vermogen van de partner aangesproken bij een eventueel faillissement. Het einde van de rechtsvorm is de beëindiging door overdracht van het bedrijf. De winst van de zelfstandige ondernemer wordt belast volgens de wet inkomstenbelasting (tarief 0–52%). De ondernemer wordt voor de sociale wetgeving beschouwd als zelfstandige.

Maatschap

Een maatschap is een overeenkomst tussen twee of meer personen om samen iets te ondernemen. Alleen wanneer onroerende goederen juridisch worden ingebracht, is een notariële akte wettelijk verplicht. Om redenen van bewijslast is het verstandig een overeenkomst op schrift te stellen. De maatschap is geen rechtspersoon; dat wil zeggen dat de maatschap zelf geen bezittingen, noch schulden heeft.

Als elke deelnemer naar buiten treedt onder zijn eigen naam, zijn alle deelnemers aansprakelijk voor gelijke delen van het vermogen. Vermogenverstrekkers trachten deze gelijke aansprakelijkheid soms te niet te doen bij financiering. Over het einde van een maatschap spreekt men wanneer een opzegging bekend is, wanneer een maat overlijdt, wanneer het faillissement van een maat is uitgesproken of indien een der maten onder curatele is gesteld. In overleg kunnen maten hieraan

nog andere oorzaken toevoegen zoals het bereiken van een bepaalde leeftijd. De winst van de maatschap wordt na verdeling tussen de maten, bij elke maat belast volgens de Wet Inkomstenbelasting. De maten worden voor de sociale wetgeving beschouwd als zelfstandigen. Bij de stille maatschap werken de maten ieder in hun eigen praktijk en onder hun eigen naam, maar kunnen gezamenlijk personeel aannemen of gespecialiseerde apparatuur aanschaffen. Wanneer de maten in een maatschap naar buiten treden onder een gemeenschappelijke naam, spreekt men van een openbare maatschap. Een openbare maatschap krijgt dan een aantal kenmerken van een vennootschap onder firma. Op het moment van schrijven is niet bekend hoe de Kamer van Koophandel om zal gaan met stille Maatschappen.

Maatschap met persoonlijke onderneming

In deze maatschap vinden de activiteiten plaats, waarbij een of meerdere activa (veelal onroerend goed) in bezit blijft bij een van de vennoten in een eigen (persoonlijke) onderneming (PO). De maatschap betaalt hiervoor een vergoeding aan de persoonlijke onderneming. De eigenaar van de PO geniet dan inkomen uit de maatschap en uit de persoonlijke onderneming.

Vennootschap onder Firma (VoF)

Een VoF is vergelijkbaar met een maatschap, maar treedt onder een gemeenschappelijke naam naar buiten. De VoF is geen rechtspersoon. De vennoten zijn hoofdelijk aansprakelijk voor alle schulden. Vennoot A kan dus aansprakelijk worden gesteld voor de schulden van de VoF, welke vennoot B niet kan voldoen. De VoF wordt aangegaan bij notariële of bij onderhandse akte. Een notariële akte is verplicht bij juridische inbreng van onroerende goederen. Inschrijving van de VoF in het Handelsregister is verplicht. De vennoten vallen onder hetzelfde belastingregime en de sociale wetgeving als bij een maatschap.

Commanditaire Vennootschap (CV)

Naast een of meer normale uitvoerende (beherende) vennoten is er sprake van één of meer commanditaire (stille) vennoten. Deze laatste vennoot beperkt zijn verbinding met de vennootschap tot de inbreng van vermogen. De oprichting geschiedt als bij een VoF. De CV is geen rechtspersoon. De stille vennoten zijn slechts aansprakelijk voor het bedrag van hun inbreng. De vennoten vallen onder dezelfde belastingregime en de sociale wetgeving als bij een maatschap.

Besloten Vennootschap (BV)

Bij een BV is sprake van een gehele scheiding tussen privé en bedrijf. De eigenaren bezitten de aandelen van de BV en worden hierdoor de Directeur-Grotaandeelhouders (DGA's). Deze aandelen zijn niet vrij overdraagbaar. Oprichting van een BV geschiedt bij een notariële akte (statuten). Op de statuten moet de verklaring van geen bezwaar van de minister van Justitie worden verkregen. Publicatie van oprichting en doel van de vennootschap geschiedt in de Nederlandse Staatscourant. Inschrijving van de BV in het Handelsregister met overlegging van een volledige tekst van de statuten is verplicht. De BV is een rechtspersoon.

De aandeelhouders zijn aansprakelijk voor het bedrag van hun deelname. De DGA kan echter in bepaalde situaties aansprakelijk gesteld worden voor de te betalen belastingen en sociale premies, bij nalatigheid en/of onzorgvuldig bestuur. De BV betaalt een salaris aan de DGA's. De BV betaalt over de winst vennootschapsbelasting. De DGA's worden voor de inkomstenbelasting en aanmerkelijkbelangbelasting belast voor het genoten inkomen en dividend (winst van bedrijf). De sociale wetgeving ziet DGA's als zelfstandigen.

1.4 Fiscale aspecten

Bij veel bedrijfsplannen krijgt u te maken met de fiscus. In deze paragraaf geven we een overzicht van de regelingen. De letterlijke regelgeving achter de regelingen is complex en uitgebreid, wat we hier niet behandelen. Het gebruik van de diverse regelingen vraagt deskundige begeleiding.

Terwijl de overheid in het verleden de landbouw stuurde met rechtstreekse premies, wordt tegenwoordig veel gestuurd met regelingen die betrekking hebben op de inkomstenbelasting of vennootschapsbelasting. Deze regelingen hebben tot gevolg dat alleen voordeel bestaat als het bedrijf winst maakt of winst gaat maken. Bij een hogere winst kan het voordeel dus hoger zijn, aangezien bij een hogere winst een hoger belastingtarief kan gelden. De investeringsregelingen kunnen worden verdeeld in investeringsaftrekken en willekeurige afschrijvingen. Deze lichten we hieronder toe. Let wel: niet alle combinaties van regelingen zijn mogelijk.

Investeringsaftrek en willekeurige afschrijving

Het belastbaar inkomen wordt direct met een percentage van de investeringen verlaagd. Het afschrijvingsregime van het bedrijfsmiddel blijft gelijk. We kennen:

- kleinschaligheidsinvesteringsaftrek, een “eenmalige” aftrekpost voor iemand die investeert in bedrijfsmiddelen;
- (MIA) milieu-investeringsaftrek voor ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die zijn aangewezen als milieu-investeringen;
- (EIA) energie-investeringsaftrek voor ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die zijn aangewezen als energie-investeringen.

Ondernemers die investeren in bedrijfsmiddelen die onder een van deze regelingen vallen, kunnen deze investeringen afschrijven op een manier die voor hun uit fiscaal oogpunt het meest aantrekkelijk is. De afschrijving is niet meer gebonden aan een bepaald afschrijfsysteem. Bij versneld afschrijven wordt de winst naar later verschoven. De te betalen belasting wordt verschoven naar latere jaren.

Het voordeel hiervan is tweeledig:

- De liquiditeitspositie verbetert de eerste jaren. Het geld dat niet wordt afgedragen aan de belasting kan men besteden aan andere investeringen.
- Rentevoordeel. Door het verschuiven van de belasting ontstaat een rentevoordeel van enkele jaren. Dit voordeel is echter niet groot.

De regelingen voor willekeurige afschrijving zijn:

VAMIL = investeringen in milieuvriendelijke bedrijfsmiddelen die onder de VAMIL-regeling vallen.

WASO = investeringen in bedrijfsmiddelen door startende ondernemers.

FARBO = investeringen in arbo-vriendelijke bedrijfsmiddelen vallend onder de FARBO-regeling.

Willekeurige afschrijving startende ondernemers.

Herinvesteringsreserve

Bij het verkopen van een bedrijfsmiddel ontstaat een winst of verlies. Deze boekwinst/-verlies is het verschil tussen de verkoopprijs en de waardering op de fiscale balans. Als men gebruik maakt van de herinvesteringsreserve, wordt deze boekwinst niet bij de bedrijfswinst opgeteld, maar in

minderung gebracht op de nieuwe investeringen. Deze nieuwe investeringen krijgen een lagere balanswaarde. Deze regeling bevat een aantal beperkingen en uitzonderingen.

Omzetbelasting/landbouwregeling

Een varkenshouder met meer dan 1 hectare gras- of bouwland kan opteren voor de BTW-regeling of gebruik maken van de landbouwregeling. Is de oppervlakte minder dan 1 hectare, dan is hij BTW-plichtig. Met name wanneer men regelmatig grote investeringen doet, is het opteren voor de BTW-regeling aantrekkelijk. Een nadeel zijn de hogere administratiekosten.

Zowel het opteren voor de omzetbelasting als de landbouwregeling moet men 5 jaar volhouden. Bij terugkeer naar de landbouwregeling moet men rekening houden met een eventuele herziening van de genoten voorbelasting. Dit vindt plaats als men binnen 5 jaar na aanschaf van machines en binnen 10 jaar na aanschaf van gebouwen terugkeert naar de landbouwregeling. Voor de resterende tijd van de 5 of 10 jaar moet per jaar 1/5 respectievelijk 1/10 deel van de genoten voorbelasting worden terugbetaald.

Landbouwvrijstelling

Dit houdt in dat boekwinsten en boekverliezen van landbouwgrond onbelast blijven voor de fiscus. Dit geldt alleen indien de waardeverandering voortkomt uit normale bedrijfsuitoefening. Waardeveranderingen veroorzaakt door aanpassingen als drainage, grondverbetering en bestemmingswijzigingen zijn wel belast.

Fiscale oudedagsreserve (FOR)

Onder bepaalde voorwaarden mag een ondernemer een bedrag van het inkomen aftrekken, waarover hij geen belasting hoeft te betalen. Er is geen sprake van afstel van belastingplicht, maar uitstel. De ondernemer heeft dit kapitaal beschikbaar voor pensioensvoorzieningen of investeringen in het eigen bedrijf. Als de stand van de FOR bijvoorbeeld € 85.000,- bedraagt, moet bij het einde van het ondernemerschap over dit bedrag inkomstenbelasting worden betaald.

De jaarlijkse toevoeging is gebonden aan een jaarlijks maximum en bedraagt 12% van de winst. Als de FOR-stand het ondernemersvermogen overschrijdt, vindt geen toevoeging plaats.

Regeling durfkapitaal

Startende ondernemers kunnen gebruik maken van “Tante Agaath”-leningen. Hierbij wordt tussen de startende ondernemer en een vermogenverstrekker een lening afgesloten.

Het grootste voordeel voor de vermogenverstrekker is de extra vrijstelling op de vermogensrendementheffing (box 3). Daardoor is het te betalen rentepercentage lager dan bij “normale” financieringen.

De “Tante Agaath”-leningen zijn achtergesteld. Dit betekent dat bij bijvoorbeeld faillissementen andere vermogensverstrekkers voorrang hebben bij het opeisen van het verstrekte vermogen. Twee andere belangrijke voorwaarden zijn dat het een startende ondernemer is en een nieuwe lening (dus geen vervanging van financiering).

Middeling

De bedrijfswinsten in de varkenshouderij fluctueren door de jaren heen sterk. Aangezien de belastingtarieven toenemen bij een hogere bedrijfswinst, heeft dit een onevenredige belastingdruk tot gevolg. In plaats van elk jaar hetzelfde tarief, is het dus mogelijk dat in een bepaald jaar een verhoogd belastingtarief geldt door een hoger inkomen.

Met middeling mag men het belastbaar inkomen uit werk en woning van 3 jaren middelen waarvan vervolgens per jaar de te betalen belasting wordt berekend. Een negatief inkomen wordt daarbij op € 0,- gezet. Het verschil in de te betalen belasting voor middeling en na middeling moet groter zijn dan € 545,-. Alleen het meerdere wordt terugbetaald.

Verliesverrekening

Verliesverrekening houdt in dat een verlies uit werk en woning in een bepaald jaar verrekend kan worden met positieve inkomens van andere jaren. Dit kan met inkomens in de 3 voorgaande jaren, maar ook met de 9 toekomstige jaren. De achterwaartse verliesverrekening voor het verlies uit aanmerkelijk belang is beperkt tot 1 jaar.

Een combinatie van verliesverrekening en middeling is mogelijk.

Overdrachtsbelasting

Bij aanschaf van onroerende zaken is 6% overdrachtsbelasting verschuldigd. Enkele uitzonderingen zijn:

- aankoop van land gelegen binnen 25 km vanaf de bedrijfsgebouwen;
- bedrijfsverplaatsing als gevolg van ingrijpen door de overheid (natuurontwikkeling, stedenbouw, wegebouw, ed.);
- inbreng in of ontbinding van maatschap;
- overdracht van onderneming aan kinderen, kleinkinderen, stiefkinderen en echtgenoten.

Bij de laatste twee punten dient men het gehele bedrijf over te dragen.

1.5 Sociale aspecten

Een nieuwe bedrijfsopzet betekent vaak ook veranderingen op het sociale vlak.

Ieder gezinslid moet zich, voor zover die daartoe in staat is, kunnen uitspreken over zijn/haar twijfels of bezwaren van het plan om te voorkomen dat achteraf over en weer verwijten worden geuit naar elkaar. Bijzondere aandacht is nodig voor de eventuele bedrijfsopvolger.

Een nieuwe situatie kan ook een andere taakafbakening met zich mee brengen: gezinsleden moeten meer meewerken in het bedrijf of men moet arbeid van buiten het gezin aantrekken. Het is belangrijk dat hierover ruim van tevoren afspraken worden gemaakt en met de personeelswerving wordt begonnen.

Houdt rekening met:

- het toekomstperspectief van het bedrijf;
- arbeidsaanbod op uw bedrijf;
- verwachtingen van de beloning van de opvolger en u zelf;
- positie van financiers in familieverband;
- beslissingsbevoegdheid;
- mogelijkheid om vermogen te vormen;
- wat wordt de inbreng van een ieder in het samenwerkingsverband (arbeid, kapitaal en bedrijfsmiddelen);
- wat wordt de vergoeding van een ieder in het samenwerkingsverband (arbeid, kapitaal en bedrijfsmiddelen);
- taakverdeling privé;
- hoe om te gaan bij beëindiging van samenwerking, bij arbeidsongeschiktheid, bij echtscheiding of sterfte;

- het werkzaam houden van de samenwerking.

1.6 Bedrijfsbegroting

Bij het maken van een bedrijfsplan hoort een financiële begroting, die bestaat uit de onderdelen:

- investeringsplan;
- financieringsplan;
- begroting van opbrengsten en kosten;
- liquiditeitsbegroting;
- gevoeligheidsanalyse.

Investeringsplan

Het investeringsplan bestaat uit het geheel van alle uitgaven. Niet alleen investeringen, maar ook eenmalige kosten en aanloopkosten worden meegenomen. Voor post “onvoorzien” neemt men doorgaans een percentage van het geheel. Het uitgangspunt bij het investeringsplan zijn de werkelijk betaalde uitgaven.

Investeringsbegroting

Land	_____	
Erf en ondergrond	_____	
Grond		_____
Bedrijfsgebouwen	_____	
Woning	_____	
Gebouwen		_____
Inventaris/machines		_____
Dierrechten	_____	
Overige rechten	_____	
Immateriële activa		_____
Aankoop veestapel	_____	
Eigen aanwas	_____	
Levende have		_____
Vorraden	_____	
Debiteuren	_____	
Kortlopende activa		_____
Notariskosten	_____	
Overdrachtsbelasting	_____	
Advies en bankkosten	_____	
Aanloopkosten ¹		_____
Onvoorzien		_____
Totaal te financieren		_____

¹ De aanloopkosten ontstaan door bijvoorbeeld leegstand en lagere opbrengsten tijdens de uitvoering van het bedrijfsplan en nadat het plan is uitgevoerd door bijvoorbeeld aanloopverliezen.

Financieringsplan

In een financieringsplan geeft u aan hoe het investeringsplan wordt gefinancierd. Het totaal in het financieringsplan moet gelijk zijn aan het “Totaal te financieren” in het investeringsplan.

Financieringsplan						
Vorm	Bedrag	Rente %	vast/ variabel	Rente per jaar	Aflossing per jaar	
Hypotheek 1		%				
Hypotheek 2		%				
Zekerheids financieringen						
Tante Agaath		%				
Overig		%				
Achtergestelde financieringen						
Eigen middelen		%				
Rekening courant						
Totaal	_____			_____	_____	

Hypotheek versus lening

Financieringsverstrekkers verlenen vaak leningen op basis van hypothecaire zekerheid. Hierbij is het onroerend goed het onderpand. Een hypotheek is dan vaak goedkoper dan een normale lening. Houd er wel rekening mee dat aan een hypotheek vaak meer kosten verbonden zijn, zoals bijvoorbeeld notariskosten.

Achtergestelde lening

Dit is een lening die bij liquidatie van de onderneming pas wordt terugbetaald als alle andere schulden (niet eigen vermogen) zijn betaald. Een achtergestelde lening noemt men ook wel een quasi-eigen vermogen. Een familielening is meestal een achtergestelde lening.

Soorten leningen

De leningen die men gebruikt in de landbouw kunnen we op basis van aflossingsystematiek indelen in lineair, aflossingsvrij en annuïteiten.

Lineair

Bij een lineaire lening wordt in vaste termijnen rente en aflossing betaald. Er geldt namelijk een vaste einddatum van de lening. De aflossing is een vast bedrag per termijn. De rente is afhankelijk van de resterende lening.

Aflossingsvrij

Bij deze hypotheek lost men niet af. De te betalen rente wordt dus altijd over dezelfde hypotheek berekend. Deze lening kan alleen worden toegepast voor financiering van onroerend goed waarop niet wordt afgeschreven.

Annuiteiten

De annuïteitenlening lijkt op de lineaire lening, alleen is het totale te betalen bedrag voor rente en aflossing gelijk. Dit vast bedrag bestaat in het begin uit een groot aandeel rente. Hoewel het totale te betalen bedrag ieder jaar constant blijft, worden de rentelasten en dus de fiscaal aftrekbare rente steeds kleiner.

Begroting van opbrengsten en kosten

Hierin geeft men een verwachting van de opbrengsten en kosten weer. Een leidraad voor de te hanteren opbrengsten en kosten is vermeld in KWIN-Veehouderij. KWIN berekent het saldo aan de hand van verwachte prijzen voor de komende jaren en gaat uit van gemiddelde technische resultaten.

| Bouw economisch duurzame
vleesvarkenstal

Begroting van opbrengsten en kosten

Vermeerderingszeugen		Vleesvarkens	
Opbrengsten		Opbrengsten	
Afgeleverde biggen	_____	Afgeleverde vleesvarkens	_____
Slachtzeugen	_____		
Uitgeselec. Opfokzeugen	_____		
Totaal omzet	_____	Totaal omzet	_____
Overige opbrengsten	_____	Overige opbrengsten	_____
Privé gebruik	_____	Privé gebruik	_____
Overige bedrijfsopbrengsten	_____	Overige bedrijfsopbrengsten	_____
Totaal opbrengsten	_____	Totaal opbrengsten	_____
Kosten		Kosten	
Aankoop opfokzeugen	_____	Aankoop biggen	_____
Voerkosten	_____	Voerkosten	_____
Beer	_____		
Kosten fokmateriaal en voer	_____	Kosten aankoop biggen en voer	_____
KI	_____	Gezondheidszorg	_____
Gezondheidszorg	_____	Elektriciteit	_____
Elektriciteit	_____	Verwarming	_____
Verwarming	_____	Water	_____
Water	_____	Overige toegerekende kosten	_____
Overige toegerekende kosten	_____		
Saldo vermeerderingszeugen		Saldo vleesvarkens	
<hr/>			
Onroerend goed			
Huur/pacht	_____		
Onderhoud	_____		
Belastingen/verzekeringen	_____		
Afschrijvingen	_____		
Kosten onroerend goed	_____		
Personeel	_____		
Machines/inventaris			
Onderhoud	_____		
Verzekeringen	_____		
Afschrijvingen	_____		
Kosten machines/inventaris	_____		
Mestafzet	_____		
Algemene kosten	_____		
Rentekosten	_____		
Bedrijfswinst			

De afschrijvingen geschieden naar verwachte levensduur. Dit kan anders zijn dan bij het fiscale afschrijvingsregime. Willekeurige afschrijving wordt dus niet meegenomen.

Liquiditeitsbegroting en leencapaciteit

In de landbouw is de liquiditeitsbegroting een zeer belangrijk onderdeel. Het is meestal de beperkende factor bij investeringen. Dit wil zeggen dat het wel of niet door gaan van een bedrijfsplan vaak afhangt van de uitkomst van een liquiditeitsbegroting.

In een liquiditeitsbegroting berekent men de ingaande en uitgaande kasstroom. Een negatief liquiditeitssaldo is te herkennen aan een lager wordend saldo op de rekening courant. Het liquiditeitssaldo moet positief zijn om te kunnen voldoen aan de noodzakelijke uitgaven of vervangingsinvesteringen.

Liquiditeitsbegroting

Bedrijfswinst	
Inkomsten van buiten het bedrijf	+
Gezinsinkomen	
Afschrijvingen	+
Aflossingen	-
Cashflow	
Vervangingsinvesteringen	-
Belastingen	-
Privé-uitgaven	-
Saldo liquide middelen	

Houdt bij belastingen rekening met:

- variabele afschrijvingen;
- verliezen uit het verleden;
- investeringsaftrek;
- middeling.

Een verlies- en winstrekening en de liquiditeitsbegroting kunnen het tweede en de opvolgende jaren andere resultaten laten zien dan het eerste jaar. Een extra begroting is in dat geval gewenst.

Leencapaciteit

De maximaal aan te trekken financiering noemen we leencapaciteit. Hierbij wordt het positieve saldo liquide middelen gebruikt voor de rente en aflossing van de eventueel extra aan te halen kapitaal. Dit wordt duidelijk gemaakt aan de hand van een voorbeeld:

Rente:	6%
Te betalen belastingtarief:	32%
Aflossing in 10 jaar:	10%
Saldo liquide middelen:	€ 5.000,-

De totale netto uitgaven zijn $6\% \times (1 - 0,32) + 10\% = 14,08\%$ van de leensom per jaar. De leencapaciteit is derhalve:

$$€ 5.000,- / 0,1408 = € 35.511,-$$

Als deze leencapaciteit volledig wordt benut, komt het saldo liquide middelen op nul uit. Het is dus beter enige liquiditeitsreserve achter de hand te houden.

Het berekenen van de maximale leencapaciteit kan met het volgende stappenplan:

- Bereken de begroting van opbrengsten en kosten exclusief de rentekosten van de aan te trekken financiering.
- Bereken de liquiditeitsbegroting exclusief de aflossing van de aan te trekken financiering.
- Bereken de maximum leencapaciteit naar bovenstaand voorbeeld. Houdt rekening met het belastingtarief dat kan wijzigen door een lagere winst als gevolg van de extra financieringskosten.

Gevoeligheidsanalyse

Een begroting van opbrengsten en kosten geeft een overzicht met de verwachte resultaten onder “normale” omstandigheden. Bepaalde factoren zoals vleesprijzen zijn echter aan een schommeling onderhevig en zijn niet of weinig door de varkenshouder te sturen. Deze factoren hebben echter een grote invloed op bedrijfswinst. Met een gevoeligheidsanalyse wordt de invloed van deze factoren bepaald op het resultaat en de liquiditeit. Factoren die hiervoor in aanmerking komen zijn:

Rentepercentage

Formule: benodigde lening \times € 0,01

Interpretatie: De invloed van een verandering van het rentepercentage van 1% op het bedrijfsresultaat. Leningen waarvan de rente voor meerdere jaren is vastgezet worden niet meegenomen, aangezien deze geen risico opleveren.

Biggenprijzen

Formule vleesvarkenshouderij: aantal te kopen biggen \times € 1,-

Formule zeughouderij: aantal te verkopen biggen \times € 1,-

Interpretatie: De invloed van een verandering van de biggenprijs van € 1,- op de bedrijfswinst.

Vleesprijzen

Formule vleesvarkenshouderij: aantal te verkopen vleesvarkens \times gem. geslacht gewicht \times € 0,01

Interpretatie: De invloed van een verandering van de vleesprijs van € 0,01 per kg geslacht gewicht op de bedrijfswinst.

Krachtvoerprijzen

Formule vleesvarkenshouderij: kg benodigde krachtvoer \times € 0,01

Formule zeughouderij:

kg benodigde biggenvoer \times € 0,01

kg benodigde zeugvoer \times € 0,01 +

Totaal

Interpretatie: De invloed van een verandering van de voerprijs van € 0,01 op de bedrijfswinst. De berekening vindt hier plaats met krachtvoer. Voor bijproducten kan men dezelfde methode gebruiken.

De bedrijfswinst berekend in de begroting van opbrengsten en kosten en de liquiditeitsbegroting kan worden gecorrigeerd met de resultaten uit de gevoeligheidsanalyse.

Toepassing van de gevoeligheidsanalyse

Kenmerkend voor de varkenshouderij is de varkenscyclus. Jaren met hoge opbrengstprijzen worden afgewisseld met zeer lage opbrengstprijzen. In jaren met lage opbrengstprijzen kan daardoor een liquiditeitstekort ontstaan. Dit betekent dat de normale bedrijfsuitvoering en privé-uitgaven niet meer voldaan kunnen worden vanuit de lopende rekening.

Met behulp van de gevoeligheidsanalyse kan men berekenen hoe sterk het bedrijf is en of een periode met lage prijzen kan worden doorstaan.

Voorbeeld

Stap 1: Bereken de verminderde inkomsten.

Lagere biggenprijs per big (€ 30 i.p.v. € 40)	€	10,00	
Aantal verkochte biggen per jaar		8.500	
Aantal jaren van lagere prijzen		1,5	×
Verminderde inkomsten/kasstroom	€	127.500	
Lagere vleesprijs per kg (€ 1,12 in plaats van € 1,27)	€	0,15	
kg vlees per jaar (aantal afgeleverde varkens × geslacht gewicht)		560.700	
Aantal jaren van lagere prijzen		1,5	×
Verminderde inkomsten/kasstroom	€	126.158	

Stap 2: De verminderende inkomsten verlagen de liquiditeit. Men kan de liquiditeit uit de normale bedrijfsuitoefening uitrekenen.

Saldo liquide middelen volgens begroting		
Verminderde inkomsten berekend in stap 1	-	
Tekort/overschot liquide middelen		

Stap 3: Een tekort berekend in stap 2 moet men opvangen door besparingen. Mogelijkheden:

- uitstellen van aflossingen, in overleg met de financiers;
- herfinanciering met een lening of hypotheek (lagere rente dan op de lopende rekening);
- verminderde belastingen en privé-uitgaven;
- een verzoek indienen voor een lagere voorlopige aangifte;
- uitstellen van vervangingsinvesteringen;
- extra inkomsten of vermogen;
- uitkering of lening op basis van Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). Aanvraag indienen bij de Sociale Dienst van de gemeente. Meer informatie vindt u bij Dienst Regelingen of op www.minlnv.nl.

Kritieke opbrengstprijzen

De kostprijs is een kengetal waarmee men de economische prestaties op de lange termijn kan beoordelen. Het kengetal geeft aan of er voldoende vergoeding wordt ontvangen voor de ingezette productiefactoren. Veel mensen kijken liever naar kasstromen. Uitgangspunt is dan dat het goed gaat zolang er meer geld het bedrijf inkomt dan dat eruit gaat. In de landbouw, waar vanouds veel met eigen vermogen gefinancierd is, is dit een kengetal wat goed bruikbaar is.

De kritieke opbrengstprijis is de prijs die ontvangen moet worden om te kunnen voldoen aan alle betalingsverplichtingen.

De kritieke opbrengstprijis bestaat uit directe kosten, het gedeelte van de indirecte kosten dat gepaard gaat met uitgaven, verplichte aflossingen voor leningen en de normale privé-uitgaven. Bij de kritieke opbrengstprijis ligt de nadruk dus op uitgaven in plaats van kosten.

Kritieke opbrengstprijis

Vermeerdering	Vleesvarkens
Directe kosten	Directe kosten
Voerkosten	Aankoop big + transport
Gezondheidskosten	Voerkosten
KI	Gezondheidskosten
Kosten vervanging	Uitval
Mestafzet	Mestafzet
Energie en water	Energie en water
Indirecte kosten	Indirecte kosten
Betaald loon	Betaald loon
Pacht/huur	Pacht/huur
Onderhoudskosten	Onderhoudskosten
Algemene kosten	Algemene kosten
Rentelasten	Rentelasten
Aflossingen	Aflossingen
Privé-uitgaven	Privé-uitgaven
Kritieke opbrengstprijis per afgevoerde big	Kritieke opbrengstprijis per kg vlees

Indien de opbrengstprijzen onder de kritieke opbrengstprijis komen, kan een liquiditeitstekort ontstaan. Het verschil tussen de verwachte lange termijn prijs en de kritieke opbrengstprijis geeft aan hoe gevoelig het bedrijf is voor prijsveranderingen. Dit verschil wordt de marge genoemd.

1.7 Bedrijfsanalyse

Door een bedrijfsanalyse kan men de wezenlijke afwijkingen of problemen naar voren halen, de oorzaken hiervan opsporen en vervolgens de negatieve afwijkingen terugdringen. Men kan het eigen bedrijf vergelijken met die van collega's of met eigen resultaten in het verleden.

Vergelijken met eigen resultaten in het verleden noemen we "interne bedrijfsvergelijking". Het gaat hier vooral om de technische resultaten.

Vergelijken met resultaten van andere bedrijven wordt "externe bedrijfsvergelijking" genoemd.

Bij het vergelijken van resultaten zijn een aantal punten waar men aan moet denken. Deze hebben betrekking op de te vergelijken bedrijven of op de kengetallen.

Te vergelijken bedrijven

- Zijn de te vergelijken bedrijven gelijksoortig? Vergelijken van bedrijven met een geheel andere bedrijfsgrootte of andere rassen geeft een vertekend beeld van het eigen bedrijf.

- De periode waarover men analyseert moet voldoende lang zijn. Een te lange periode geeft echter ook geen goed beeld, omdat de fouten van heden worden weggemiddeld door de resultaten van het verleden.
- Zijn de resultaten van de te vergelijken bedrijven van dezelfde periode?
- Hebben zich incidenten voorgedaan, waardoor vergelijking eigenlijk niet mogelijk is? Door ziekten en exportverboden kunnen cijfers een vertekend beeld geven.

Kengetallen

- Zijn de kengetallen uit de gelijke data berekend? BTW, voorraadwaardering, subsidies.
- Waar komt de informatie vandaan? De fiscale boekhouding is op een geheel andere methode samengesteld dan een bedrijfseconomische boekhouding of managementprogramma.
- Opbouw van kosten. Het verstrekken van brijvoer in plaats van droogvoer geeft een verschuiving van de voerkosten naar inventaris- en energiekosten. Denk ook aan het zelf verbouwen van voer.
- Bij het vergelijken met collega's moet u er rekening mee houden dat nog niet alle managementsystemen dezelfde rekenregels en definities hebben. De meeste systemen beschikken wel over uniformeringsoverzichten.
- Het wel of niet toerekenen van bepaalde kosten tot het saldo (mestafzet, ...).
- Rentekosten (het wel of niet toerekenen van rente levende have tot het saldo, rentepercentage).

Bij een afwijking moet u als eerste bedenken wat de waarde is van het kengetal. Een kengetal wat weinig invloed heeft op het saldo of winst krijgt minder prioriteit. Vervolgens moet naar de oorzaak worden gezocht:

- Bij dierproblemen kan de oorzaak onder andere liggen in de genetische aanleg van de dieren of in managementfouten. Voorbeelden zijn eerste worpszeugen, rassen en herkomstbedrijf.
- Bedrijfsproblemen worden meestal veroorzaakt door fouten in het management, huisvesting, voeding of gezondheidszorg.

1.8 Bedrijfseconomisch management

Een economisch rendement is een van de doelstellingen van een varkenshouder en is noodzakelijk voor onder andere privé uitgaven, investeringen en voor voorzieningen voor de oude dag. Het berekenen van de winst kan vanuit de fiscale boekhouding of uit de bedrijfseconomische boekhouding.

Bij de fiscale boekhouding wordt het inkomen bepaald aan de hand van fiscale normen en regels. Het doel van de bedrijfseconomische boekhouding is een verslaggeving van alle bedrijfseconomische kosten en opbrengsten.

Door beide systemen kan men informatie krijgen. Verschillen tussen beide zijn mogelijk.

In een aantal gevallen is het mogelijk bedrijfsgebouwen en machines fiscaal versneld af te schrijven. De kosten van gebouwen en/of machines staan dan niet meer in verhouding met de werkelijke kosten. Belangrijk is dus te weten welke methode wordt gebruikt.

Vier analyses die ondersteunend kunnen zijn voor het economisch management:

1. saldo, bedrijfsresultaat, kostprijs en samenstelling van kosten;
2. rendement vermogen;
3. liquiditeit;
4. solvabiliteit.

Saldo, bedrijfsresultaat, kostprijs en samenstelling van kosten

In de varkenshouderij worden veel opbrengsten en kosten gesplitst naar de bedrijfseenheden. Dit is een veel gebruikte methode en kan op twee niveaus plaatsvinden. Naast het vergelijken van de totale opbrengsten en kosten is het zinvol de resultaten uit te rekenen per productie-eenheid. Hierbij worden de opbrengsten en kosten bijvoorbeeld berekend per dier of dierplaats. Een voorbeeld is saldo per gemiddeld aanwezige zeug en voerkosten per afgeleverd vleesvarken. Deze kengetallen hebben een sterk verband met de technische kengetallen zoals het aantal grootgebrachte biggen per zeug en de omzetsnelheid van vleesvarkens.

Als basis in veel berekeningen staat het bedrijfsresultaat. Deze is gelijk aan alle opbrengsten minus alle kosten (inclusief kosten van alle binnen het bedrijf aangewende arbeid en vermogen); dit is de vergoeding voor het door de ondernemer gedragen ondernemersrisico (inclusief leiding geven) in een situatie waarin de kosten voor alle aan gewende arbeid en het in het bedrijf aanwezige vermogen volledig worden vergoed.

Berekening netto bedrijfsresultaat en ondernemersinkomen

Opbrengsten	
Toegerekende kosten	-
Saldo	
Niet toegerekende kosten	-
Netto bedrijfsresultaat	
Berekend loon ondernemers	+
Arbeidsopbrengst ondernemer	
Berekende rente	-
Betaalde rente	+
Ondernemersinkomen	

Kostprijsberekening

Schema kostprijsberekening vermeerdering

Voer
 Kosten fokmateriaal
 KI
 Gezondheidszorg
 Elektriciteit
 Verwarming en strooisel
 Water
 Opbrengst slachtzeugen, beer en selectie
 opfokzeugen -/-

Totaal toegerekende kosten

Onroerende zaken
 (rente/pacht/onderhoud/afschrijving)
 Machines/ inventaris
 (rente/lease/onderhoud/afschrijving)
 Arbeidskosten
 Werk door derden
 Mestafzet
 Overig
 (telefoon, verzekering, auto, lidmaatschap)

Totaal niet toegerekende kosten

Totaal kosten

Aantal grootgebrachte biggen

Kostprijs per big

Schema kostprijsberekening vleesvarkens

Voer
 Kosten big
 Gezondheidszorg
 Elektriciteit
 Transportkosten
 Verwarming en strooisel
 Water

Totaal toegerekende kosten

Onroerende zaken
 (rente/pacht/onderhoud/afschrijving)
 Machines/ inventaris
 (rente/lease/onderhoud/afschrijving)
 Arbeidskosten
 Werk door derden
 Mestafzet
 Overig
 (telefoon, verzekering, auto, lidmaatschap)

Totaal niet toegerekende kosten

Totaal kosten

Kg geslacht gewicht

Kostprijs per kg geslacht gewicht

Rendement vermogen

Een methode om het resultaat van het bedrijf te beoordelen is: Wat is het rendement van het geld dat in het bedrijf is gestoken? We geven twee methoden waarmee men dit kan berekenen. In deze berekeningen gaan we uit van twee gezichtspunten: op pachtbasis en eigendomsbasis.

Pachtbasis: Voor de berekening van totaal kosten, kostprijs en rentabiliteit. Dit betekent dat voor de grond en gebouwen in eigendom een pachtprijs als kosten is gerekend die overeen komt met geldende pachtprizen in de betreffende regio. De berekende rente, afschrijvingen en eigenaarlasten voor deze posten zijn dus vervangen door een berekende pacht.

Eigendomsbasis: Dit betekent dat voor de grond en gebouwen in eigendom de werkelijke kosten zijn berekend.

Waarderingsgrondslag

Kengetallen, gebaseerd op het eigen vermogen of het totale vermogen, zijn afhankelijk van de waarderingsgrondslag voor de vaststelling van de waarde van de bezittingen op de balans. Bij deze kengetallen moet men daarom ook steeds de waarderingsgrondslag aangeven.

Rendement totaal vermogen

Dit kengetal geeft het rendement van het in het bedrijf totale geïnvesteerde vermogen weer. Dit wil zeggen: wat levert het geïnvesteerd vermogen op?

Formule:

$$\frac{\text{bedrijfsresultaat} + \text{ber.rente} + (\text{netto-pacht}^1/\text{ber.rente}^2) + \text{saldo incidentele opbrengsten}}{\text{gemiddeld geïnvesteerd totaal vermogen}^3}$$

¹ op pachtbasis, ² op eigendomsbasis,

³ gemiddeld geïnvesteerd totaal vermogen = (waarde beginbalans + waarde eindbalans) / 2

Rendement eigen vermogen

Dit kengetal geeft het rendement van het in het bedrijf geïnvesteerde eigen vermogen weer. Het gaat uit van het principe dat de winst een beloning is voor het eigen kapitaal dat in het bedrijf is gestoken.

Formule:

$$\frac{\text{bedrijfsresultaat} + \text{ber.rente} + (\text{netto-pacht}^1/\text{ber.rente}^2) - \text{bet.rente} + \text{saldo incidentele opbrengsten}}{\text{gemiddeld geïnvesteerd totaal vermogen}^3}$$

¹ op pachtbasis, ² op eigendomsbasis,

³ gemiddeld geïnvesteerd totaal vermogen = (waarde EV beginbalans + waarde EV eindbalans) / 2

Tussen de genoemde kengetallen is de volgende relatie aanwezig:

$$\text{REV} = \text{RTV} + (\text{RTV} - \text{RVV}) \times \frac{\text{VV}}{\text{EV}}$$

REV = Rendement eigen vermogen

RTV = Rendement totaal vermogen

RVV = Rendement vreemd vermogen (gemiddeld te betalen op aangetrokken kapitaal)

VV = Vreemd vermogen

EV = Eigen vermogen

Wanneer het netto bedrijfsresultaat negatief is, zal het rendement van het eigen vermogen lager zijn dan de te betalen rente op het vreemd vermogen. Voor het vermogen ontvangt de ondernemer dus een laag rendement. Het hefboomeffect geeft het effect aan van een verandering van de rente of een verandering van de verhouding eigen vermogen/vreemd vermogen op het rendement van het eigen kapitaal.

Liquiditeit

De liquiditeit geeft aan in hoeverre de ingaande en uitgaande geldstromen met elkaar in evenwicht zijn. Indien de inkomsten pas na lange tijd binnenkomen kan dit problemen geven met het saldo op de lopende rekening en/of kas. De current ratio en de quick ratio geven hiervan een beeld. Dit zijn maatstaven voor de mogelijkheden die de onderneming heeft om op korte termijn te voldoen aan de financiële verplichtingen.

Quick ratio, de liquiditeit op zeer korte termijn.

Formule:

$$\frac{\text{vlottende activa excl. voorraden} + \text{liquide middelen}}{\text{kortlopende schulden}}$$

Current ratio, de liquiditeit op korte termijn (max. 1 jaar).

Formule:

$$\frac{\text{vlottende activa} + \text{liquide middelen}}{\text{kortlopende schulden}}$$

Liquideitsbepaling

A. Liquide middelen

Kas	
rekening-courant (alleen indien positief)	+
	

B. Korte termijn vorderingen

Debiteuren (geleverde producten)	
Overige tegoeden	+
	+

C. Korte termijn schulden

rekening-courant (alleen indien negatief)	
Crediteuren (afgenomen diensten/producten)	
Overige schulden	+

Werkkapitaal

..... -

Onderdeel A. *Liquide middelen* heeft betrekking op een bepaald moment. Onderdelen B. *Korte termijn vorderingen* en C. *Korte termijn schulden* hebben betrekking op een bepaalde periode hierna.

Indien het werkkapitaal positief is, heeft men liquide middelen voor aankopen. Bij current ratio kan men voorraden meenemen. De credietruimte op de rekening courant kan worden toegevoegd aan de berekende liquiditeit.

Solvabiliteit

De solvabiliteit geeft de verhouding weer tussen het eigen vermogen en het totale vermogen. Een hogere solvabiliteit geeft aan dat een groter deel van de activa gefinancierd is met eigen vermogen. Deze bedrijven hebben meer financiële reserves en kunnen periodes met slechte prijzen langer doorstaan.

Formule:

$$\frac{\text{eigen vermogen}}{\text{totaal vermogen}}$$

Een slechtere solvabiliteit geeft een groter risico voor kapitaalverstrekkers die bij liquidatie niet terugbetaald kunnen worden. Een lage solvabiliteit bemoeilijkt daarom het vinden van vermogenverstrekkers.

Bij de beoordeling van de solvabiliteit moet men letten op:

- de ontwikkeling van de solvabiliteit;
- verwachte en reeds gedane investeringen;
- risicovolle investeringen;
- niet opgenomen productiemiddelen.

1.9 Optimalisatie bedrijfsresultaten

De technische resultaten beïnvloeden sterk het economisch resultaat. Door betere technische resultaten kan de kostprijs dalen. Het effect van de technische resultaten is afhankelijk van de prijzen op dat moment. Zo is het effect van een veranderende voederconversie afhankelijk van de prijzen van voer en brengt een lagere biggensterfte meer op als de opbrengstprijzen van biggen hoog zijn.

Belangrijk bij een managementsysteem is het analyseren van de bedrijfsresultaten en het zoeken van oplossingen voor kengetallen die niet aan het beoogde resultaat voldoen.

Bij een analyse van technische kengetallen kan men gebruik maken van beslisbomen.

Stappenplan analyse technische kengetallen:

- Vergelijk de technische kengetallen met gestelde normen, andere bedrijven of met behaalde resultaten van het eigen bedrijf in het verleden.
- Bij een relevant verschil het betreffende kengetal opzoeken in de beslisbomen. Splits dit kengetal naar de onderliggende kengetallen in de beslisboom.
- Vergelijk deze onderliggende kengetallen met gestelde normen, andere bedrijven of met behaalde resultaten van het eigen bedrijf in het verleden.
- Zoek in achterliggende bladzijden de betreffende kengetallen op.

Niet alle kengetallen kunnen in rechtstreekse verbanden met elkaar worden gebracht. Bijvoorbeeld “Bedrijfscyclusindex” staat niet in de beslisbomen, maar kan wel ondersteunend zijn voor andere kengetallen.

Zeugenhouderij

Hieronder volgen de belangrijkste kengetallen in de zeugenhouderij.

Bedrijfsworpindex

Aantal worpen per jaar gedeeld door het gemiddeld aantal zeugen. Ook verwerpers met een draagtijd van minimaal 109 dagen of zeugen waarbij biggen worden bijgelegd tellen mee.

Aandachtsvelden: interval spenen – 1e inseminatie, interval 1e inseminatie – laatste inseminatie, verliesdagen per afgevoerde zeug, percentage herinseminaties, afbigpercentage van 1e inseminaties en bedrijfscyclusindex.

Bedrijfscyclusindex

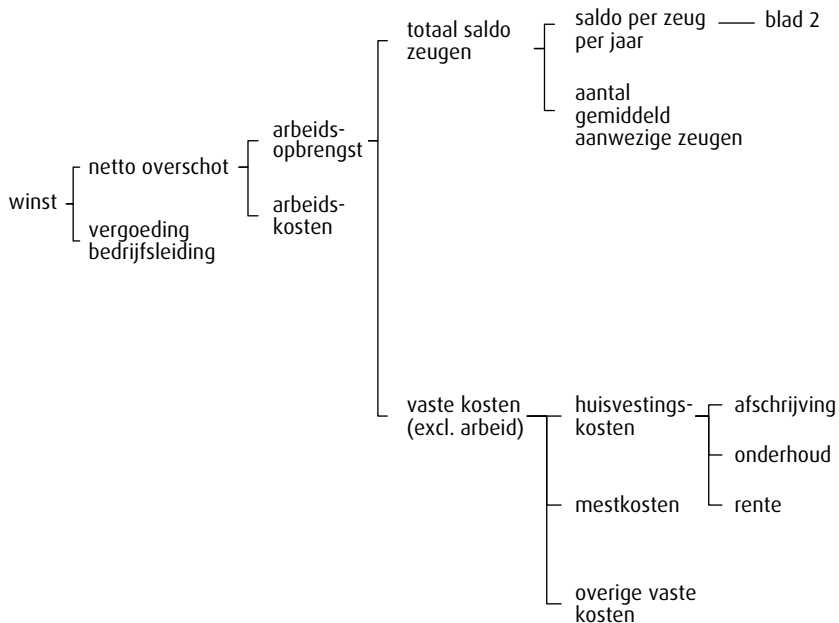
Berekend als 365 gedeeld door de (gemiddelde) cyclusduur. Kengetal is vergelijkbaar met bedrijfsworpindex met het grootste verschil dat verliesdagen van afgevoerde zeugen niet zijn meegenomen.

Aandachtsvelden: zie Bedrijfsworpindex.

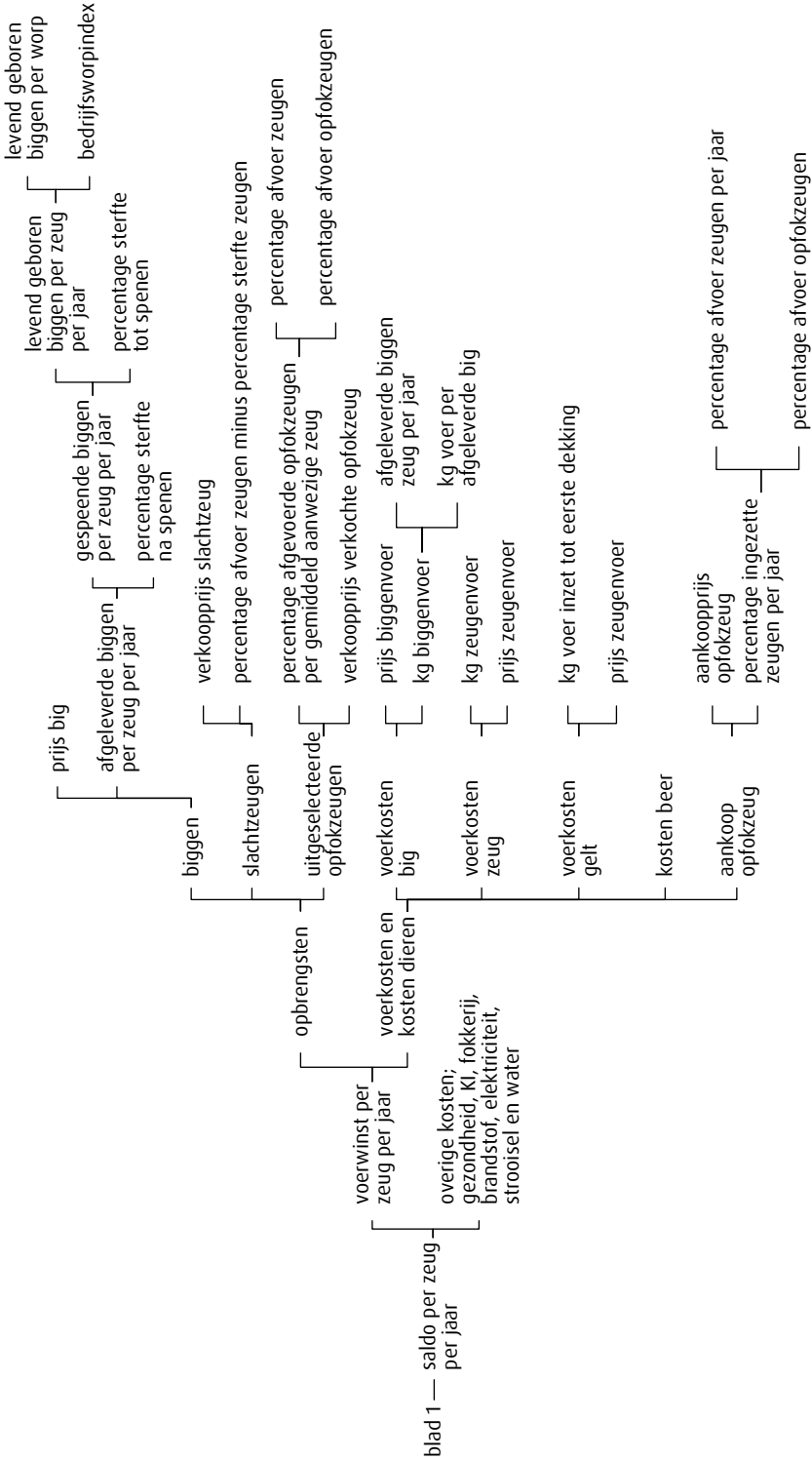
Afgeleverde biggen per zeug per jaar

Totaal aantal afgeleverde biggen per jaar gedeeld door het gemiddeld aantal zeugen.

Aandachtsvelden: gespeende biggen per zeug per jaar en het percentage sterfte na spenen.

Beslisboom zeugenhouderij (blad 1)

Beslisboom zeugenhouderij (blad 2)

Levend geboren biggen per zeug per jaar

Aantal levend geboren biggen per jaar gedeeld door het aantal worpen in dat jaar.

Aandachtsvelden: dekmanagement, voedingstrategie en conditie zeugen, huisvesting en klimaat (temperatuur dekstal), ziekte bij zeugen en beer, lengte vorige zoogperiode, opvoeding opfokzeugen en worpnummer.

Gespeende biggen per zeug per jaar

Totaal aantal gespeende biggen gedeeld door het gemiddeld aantal zeugen.

Aandachtsvelden: levend geboren biggen per zeug per jaar, percentage sterfte tot spenen en aantal gespeende biggen per worp.

Percentage uitval biggen tot spenen

Aantal levend geboren biggen - aantal gespeende biggen. Deze uitkomst delen door het aantal levend geboren biggen. De spendatum moet in het betreffende jaar liggen. De werpdatum ligt mogelijk in voorgaande jaar.

Aandachtsvelden: de verdeling van de oorzaken (doodliggen, te klein, diarree), ziekten bij zeug en big, voedingstrategie zeugen, huisvesting en klimaat kraamstal, worpnummer en aantal levend geboren biggen.

Aantal gespeende biggen per worp

Aantal gespeende biggen per jaar gedeeld door het aantal worpen in dat jaar.

Aandachtsvelden: levend geboren biggen per zeug per worp en percentage sterfte tot spenen.

Aantal dood geboren biggen

Aantal dood geboren biggen per jaar gedeeld door het aantal worpen in dat jaar.

Aandachtsvelden: ziekten, voedingstrategie zeugen, conditie zeug, huisvesting en klimaat, worpnummer en aantal levend geboren biggen.

Percentage uitval biggen na spenen

Aantal gestorven gespeende biggen gedeeld door het totaal aantal gespeende biggen. De spendatum moet in het betreffende jaar liggen. De werpdatum ligt mogelijk in voorgaande jaar.

Aandachtsvelden: ziekten, huisvesting en klimaat, voeropname voor en na spenen en voersamenstelling.

Interval spenen - 1^e inseminatie

Aantal dagen tussen spenen en 1e inseminatie van alle inseminaties bij elkaar opgeteld, gedeeld door het totaal aantal 1e inseminaties. De inseminatiedatum moet in het betreffende jaar liggen. De spendatum of de datum van verwerpen ligt mogelijk in voorgaande jaar. Inseminaties van gelten tellen niet mee.

Aandachtsvelden: voerstrategie zeugen, dekmanagement, huisvesting en klimaat zeugen, lengte zoogperiode, ziekten en verschillen tussen de verschillende cyclussen.

Interval 1^e inseminatie - laatste inseminatie

Aantal dagen tussen eerste en laatste inseminatie van alle cycli met inseminatiedatum bij elkaar opgeteld, gedeeld door aantal cycli met inseminatiedatum. De laatste inseminatiedatum moet in het betreffende jaar liggen. De eerste inseminatie ligt mogelijk in het voorgaande jaar.

Aandachtsvelden: dekmanagement, huisvesting en klimaat, conditie zeugen, voerstrategie zeugen, ziekten, aantallen en verhouding tussen regelmatige en onregelmatige herinseminaties, aantal verliesdagen van afgevoerde zeugen en verschillen tussen de verschillende cyclusnummers.

Verliesdagen per afgevoerde zeug

Aantal dagen tussen de speendatum en de afvoerdatum van alle afgevoerde zeugen bij elkaar opgeteld, gedeeld het aantal afgevoerde zeugen. De afvoerdatum moet in het betreffende jaar liggen. Bij afvoer van gelten geldt de inseminatiedatum in plaats van speendatum.

Aandachtsvelden: beslissingsbeleid afvoer zeugen, verliesdagen van afgevoerde zeugen per afvoerreden, interval eerste inseminatie – laatste inseminatie en verdeling van afgevoerde zeugen per cyclusnummer.

Percentage ingezette zeugen per jaar

Aantal zeugen met eerste levensinseminatie, gedeeld door gemiddeld aantal zeugen. De eerste levensinseminatie van de gelten moet in het betreffende jaar liggen.

Percentage herinseminaties

Aantal herinseminaties gedeeld door de som van het aantal 1e inseminaties en het aantal herinseminaties.

Aandachtsvelden: voerstrategie en dekmanagement.

Afbigpercentage van 1^e inseminaties

Het aantal worpen als resultaat van 1e inseminaties gedeeld door het totaal aantal uitgevoerde 1e inseminaties.

Aandachtsvelden: voerstrategie en dekmanagement.

Groei per dag van afgeleverde biggen

Aflevergewicht min geboortegewicht van alle afgeleverde biggen opgeteld, gedeeld door alle leeftijden van biggen opgeteld.

Aandachtsvelden: huisvesting en klimaat, voerstrategie biggen, watervoorziening, voerstrategie zeugen, ziekten biggen en zeugen en zoogperiode.

Afgevoerde zeugen per gemiddeld aanwezige zeug per jaar

Aantal afgeleverde zeugen gedeeld door het gemiddeld aantal zeugen.

Aandachtsvelden: verdeling van oorzaken van afvoer en verdeling van afgevoerde zeugen per cyclusnummer.

Kg voergebruik zeugen per gemiddeld aanwezige zeug

Verbruik zeugenvoer min verbruik door opfokzeugen, beren en overige varkens gedeeld door het gemiddeld aantal zeugen. Het voerverbruik moet men corrigeren voor voorraden. In veel overzichten wordt het kengetal “kg zeugenvoer/zeug” berekend inclusief de overige diercategorieën.

Totale kg voerverbruik per afgeleverde big

Totale hoeveelheid voer gedeeld door het aantal afgeleverde biggen. Het voerverbruik moet worden gecorrigeerd voor voorraden.

Opbrengstprijs per afgeleverde big

Totaal van netto-opbrengst van alle afgeleverde biggen gedeeld door het aantal biggen. Ook biggen voor interne levering worden gewaardeerd en meegenomen.

Aandachtsvelden: aflevergewicht biggen en verkoopprijs per verkochte big van 25 kg.

Verkoopprijs per verkochte big van 25 kg

Netto-opbrengst per verkochte big plus correctie voor werkelijk gewicht plus correctie voor afleverdatum. Dit totaal gedeeld door aantal verkochte biggen.

Voerkosten zeugen per gemiddeld aanwezige zeug

Kg voergebruik zeugen per gemiddeld aanwezige zeug \times de prijs van het voer per 100 kg en daarna delen door 100. De prijs van het voer is het gewogen gemiddelde van het aangekochte voer.

Aandachtsvelden: prijs zeugenvoer, kg zeugenvoer per gemiddeld aanwezige zeug en voerstrategie zeugen en verbruik door overige diercategorieën.

Voerkosten biggen per afgeleverde big

EW-verbruik per afgeleverde big \times de prijs van de van het voer per 100 EW en daarna delen door 100. De prijs van het voer is het gewogen gemiddelde van het aangekochte voer.

Aandachtsvelden: prijs biggenvoer en totale kg voerverbruik per afgeleverde big.

Vleesvarkenshouderij

Hieronder volgen de belangrijkste kengetallen in de vleesvarkenshouderij.

Gemiddeld aantal aanwezige vleesvarkens

Periode is datum laatste vleesvarkendag min datum eerste vleesvarkendag plus 1. Alle vleesvarkens van deze periode optellen en delen door 365 dagen. Berekening gelijkwaardig aan de Veestal-dokaart. Bij schrikkeljaar 366 gebruiken.

Bezettingspercentage

Het gemiddeld aantal aanwezige vleesvarkens gedeeld door het aantal ligplaatsen, dat men in het betreffende jaar daadwerkelijk gebruikt.

Omzetsnelheid

De groei per dag (in kg) maal 365 gedeeld door het groeitraject van de dieren.

Aandachtsvelden: groei per dier per dag, levend gewicht af boerderij van alle afgeleverde vleesvarkens, opleggewicht van afgeleverde dieren en aantal afgeleverde vleesvarkens per gemiddeld aanwezig vleesvarken.

Aantal afgeleverde vleesvarkens per gemiddeld aanwezig vleesvarken

Omzetsnelheid maal (100 min de helft van het uitvalpercentage) en vervolgens gedeeld door 100.

Aandachtsvelden: omzetsnelheid.

Uitvalpercentage

Kan benaderd worden door het aantal uitgevallen dieren te delen door aantal opgelegde dieren. De ingewikkelde berekening dient men volgens uniformeringsafspraken uit te voeren aan de hand van de ligdagen van varkens.

Aandachtsvelden: oorzaak van uitval en leeftijd van uitgevallen dieren.

Opbrengstprijs vlees

Netto ontvangen opbrengst gedeeld door totaal kg geslacht gewicht.

Aandachtsvelden: vleespercentage, gewichtskortingen, afkeuringen en overige kortingen.

Levend gewicht af boerderij van alle afgeleverde vleesvarkens

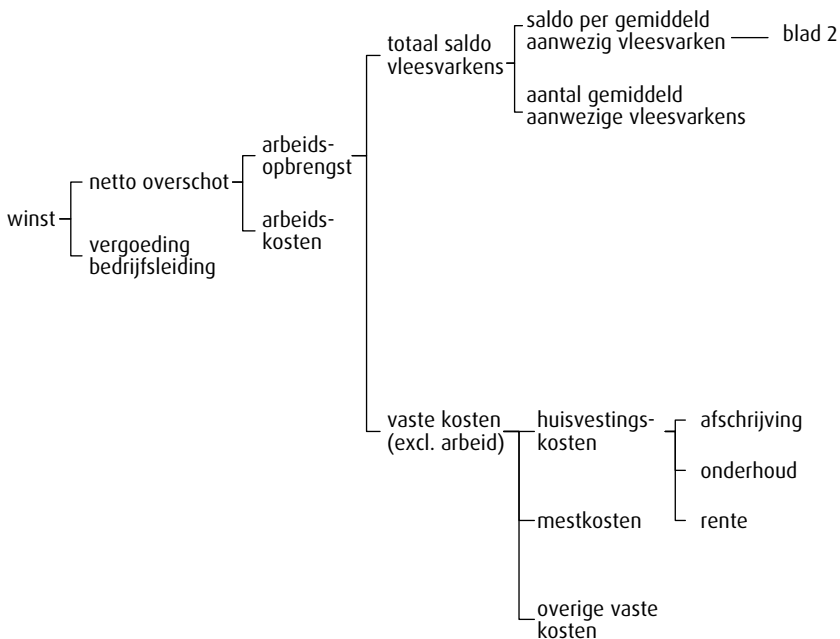
Totaal van alle levend gewicht af boerderij gedeeld door aantal afgeleverde vleesvarkens

Omrekening van levend gewicht op waagplaats naar "af boerderij"

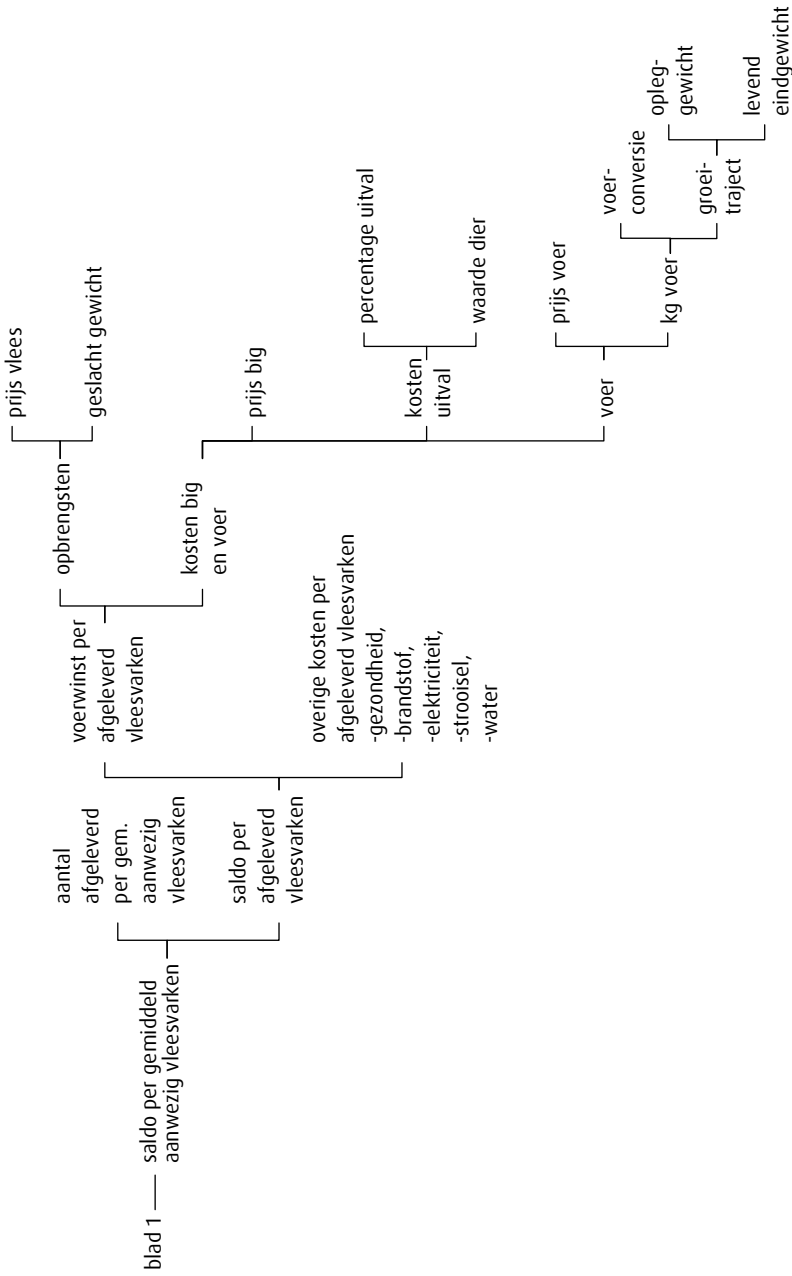
Door vermenigvuldiging met 1,045.

Omrekening van geslacht gewicht naar "af boerderij"

Geslacht gewicht min 83. Deze uitkomst vermenigvuldigen met 0,0025. Vervolgens 1,3 min de vorige uitkomst en dit resultaat vermenigvuldigen met het geslacht gewicht.

Beslisboom vleesvarkenshouderij (blad 1)

Beslisboom vleesvarkenshouderij (blad 2)

Groei per dier per dag

Som van levend gewicht “af boerderij” min het opleggewicht. Deze uitkomst vermenigvuldigen met 1000 en delen door het totaal aantal ligdagen. Aantal ligdagen is datum laatste vleesvar-kendag min datum eerste vleesvar-kendag plus 1.

Aandachtsvelden: vleespercentage en EW-conversie.

Kg voerverbruik per afgeleverd vleesvarken

Kg vleesvarkenvoer min berekende voer opgenomen door vleesvarkens op de eindbalans min berekende voer opgenomen door uitgevallen varkens. Deze uitkomst delen door aantal afgele-verde vleesvarkens. Het voerverbruik moet worden gecorrigeerd voor voorraden.

Voederconversie van afgeleverde vleesvarkens

Kg voerverbruik per afgeleverd vleesvarken gedeeld door het groeitraject. Dit is gewicht “af boer-derij min het opleggewicht”.

Aandachtsvelden: vleespercentage, EW-conversie en groei per dier per dag.

EW-conversie van afgeleverde vleesvarkens

Kg voerverbruik per afgeleverd vleesvarken gedeeld door het groeitraject. Dit is gewicht “af boer-derij min het opleggewicht”.

Aandachtsvelden: vleespercentage, voederconversie en groei per dier per dag.

Voerkosten vleesvarkens per afgeleverd vleesvarken

Kg voerverbruik per afgeleverd vleesvarken maal de voerprijs totale voerpakket per 100 kg en daarna delen door 100.

Voerkosten per kg groei van afgeleverd vleesvarkens

Voerkosten vleesvarkens per afgeleverd vleesvarken gedeeld door gewichtstraject. Het gewichts-traject is het verschil tussen gewicht “af boerderij” en het opleggewicht.

Waardering technische resultaten en uniformeringsafspraken

Livestock Research berekent jaarlijks waarderingsnormen voor een aantal kengetallen in de varkenshouderij. Deze waarderingsnormen kunnen we splitsen in productiegetallen en rentabiliteits-indexen. De productiegetallen zijn gericht op het komende jaar en geven aan welke verandering in het saldo te verwachten is bij een verandering van een of meer technische resultaten. De rentabiliteitsindexen zijn gericht op het afgelopen jaar. Als een verandering invloed heeft op meerdere rentabiliteitsindexen of productiegetallen, dan moet men deze bij elkaar optellen. Beide kunnen voor het eigen bedrijf worden uitgerekend.

De rentabiliteitsindex

De rentabiliteitsindex evalueert het rendement van een verandering in een combinatie van tech-nische resultaten op het saldo. Dit is uitgerekend per gemiddeld aanwezig vleesvarken en per gemiddeld aanwezige zeug van het reeds afgesloten boekjaar. De rentabiliteitsindex wordt eenmaal per jaar ter evaluatie van het afgesloten boekjaar berekend en op het betreffende jaarre-sultatenoverzicht afgedrukt in hele euro's per gemiddeld aanwezig vleesvarken/zeug.

Berekening waarderingsnormen rentabiliteitsindex vleesvarkens

Waarderingsnorm 1 gram groei (per gemiddeld aanwezig vleesvarken):

Formule:

$$\frac{\text{saldo (excl. rentekosten)}}{\text{gemiddelde groei}}$$

Waarderingsnorm € 0,01 verschil in voerkosten per kg groei (per gemiddeld aanwezig varken)

In de formule wordt de jaargroei berekend in kg levend gewicht. Elke cent die per kg groei extra aan voer moet worden besteed, drukt het saldo.

Formule:

$$\frac{365 \times \text{gemiddelde groei} \times 0,01}{1000}$$

Waarderingsnorm 1% uitval (per gemiddeld aanwezig vleesvarken)

De waarde van een uitgevallen varken is de (bruto) biggenprijs plus de helft van de toegerekende kosten.

$$\begin{array}{l} \text{Bruto biggenprijs} \\ \text{Voerkosten} \\ \text{Overige kosten} \quad \quad \quad + \\ \hline \text{Waarde uitgevallen varken} \end{array}$$

Het aantal rondes per jaar wordt vermenigvuldigd met de waarde van 1% uitval. De waarderingsnorm geeft aan wat het aan rentabiliteit kost als de uitval op jaarbasis 1% afwijkt van het landelijk gemiddelde.

Formule:

$$\frac{365 \times \text{gemiddelde groei} \times 0,01 \times \text{waarde uitgevallen varken}}{1000 \times \text{gem. groeitraject}}$$

Waarderingsnorm 1 procent mager vlees (per gemiddeld aanwezig vleesvarken)

1% afwijking van het landelijk gemiddelde vleespercentage volgens het uitbetalingsadvies van PVV.

Formule:

$$\text{aantal afgeleverde varkens per varken per jaar} \times \text{geslacht gewicht} \times \text{toeslag vleespercentage}$$

Berekening waarderingsnormen rentabiliteitsindex zeugen

Waarderingsnorm 0,01 hogere worpindex (per gemiddeld aanwezige zeug)

Formule:

$$\frac{\text{saldo/gem. aanw. zeug}}{\text{worpindex}/100}$$

Waarderingsnorm 1 extra levend geboren big per worp (per gemiddeld aanwezige zeug)

Formule:

$$\frac{\text{opbrengst big} - \text{toegerekende kosten} \times (100 - \text{sterfte \%})}{1000}$$

$$\frac{\text{Voerkosten big} + \text{Extra voerkosten zeug} + \text{Overige toeger. kosten (excl. arbeid)}}{\text{Toegerekende kosten}} +$$

Waarderingsnorm 1% uitval van zogende biggen (per gem. aanwezige zeug)

De waarde van een uitgevallen big in de eerste levensweken kunnen we stellen op de waarde van een pasgeboren big.

Formule:

$$\frac{\text{opbrengst big} - \text{toegerekende kosten} \times (100 - \text{sterfte } \%)}{100}$$

$$\frac{\text{Voerkosten big} + \text{Extra voerkosten zeug} + \text{Overige toeger. kosten (excl. arbeid)}}{\text{Toegerekende kosten}} +$$

Het aantal biggen per zeug per jaar wordt vermenigvuldigd met de waarde van 1% uitval. De waarderingsnorm geeft aan wat het aan rentabiliteit kost als de uitval op jaarbasis 1% afwijkt van het landelijk gemiddelde volgens TEA.

Formule:

$$\text{aantal levend geboren biggen per zeug per jaar} \times 0,01 \times \text{waarde pasgeboren big}$$

Waarderingsnorm 1% lagere uitstootpercentage zeugen (per gemiddeld aanwezige zeug)

Kosten 1% uitstoot:

$$\frac{1\%}{(100 - 6)} \times (\text{kosten opfokzeug} + \text{voerkosten opfokzeug} - \text{opbrengst uitgeselecteerde opfokzeug}) - \text{opbrengst slachtzeug} \times 1\%$$

Het productiegetal

Het productiegetal geeft een schatting van het te verwachten rendement van een verandering in een combinatie van de technische resultaten op het saldo. Dit is uitgerekend per afgeleverd vleesvarken van de nog komende perioden in het lopende boekjaar. Het productiegetal wordt gedurende het lopende boekjaar elke tussentijdse periode afgedrukt in hele euro's per afgeleverd vleesvarken.

Berekening waarderingsnormen productiegetal vleesvarkens

Waarderingsnorm 1 gram groei (per afgeleverd vleesvarken)

Formule:

$$\frac{\text{saldo (excl. rentekosten)}}{\text{gemiddelde groei}}$$

Waarderingsnorm 0,01 EW-conversie (per afgeleverd vleesvarken)

Formule:

$$\text{groeitraject} \times 0,01 \text{ EW/kg groei} \times \text{voerprijs}/100 \text{ EW}$$

Waarderingsnorm 1% uitval (per afgeleverd vleesvarken)

Formule (voorbeeld met 2,7% uitval):

$$2,7\% \text{ uitval per opgelegde big} = 2,7 / (100 - 2,7) \times 100\% = 2,775\% \text{ uitval per afgeleverd vleesvarken}$$

$$1,7\% \text{ uitval per opgelegde big} = 1,7 / (100 - 1,7) \times 100\% = 1,729\% \text{ uitval per afgeleverd vleesvarken}$$

De waarde van 1% uitval per afgeleverd vleesvarken =

$$(2,775\% - 1,729\%) \times \text{€ } 62,27 \text{ (waarde uitgevallen dier)} = \text{€ } 0,65 \text{ per procent uitval}$$

Waarderingsnorm 1% mager vlees (per afgeleverd vleesvarken)

1% afwijking van het landelijk gemiddelde vleespercentage volgens het uitbetalingadvies van PVV.

Formule:

$$\text{toeslag vleespercentage} \times \text{geslacht gewicht}$$

Berekening waarderingsnormen productiegetal zeugen*Waarderingsnorm terugkomer op 21 dagen na inseminatie*Worpindeks van terugkomer: $365/386 \times \text{bedrijfsworpindeks}$ Biggenproductie bij terugkomer: $365/386 \times \text{grootgebrachte biggen per zeug per jaar}$ Minder aantal biggen per jaar: $\text{biggenproductie} - \text{biggenproductie bij terugkomer}$ Opbrengstderving: $\text{minder aantal biggen} \times \text{prijs}$ Kosten extra KI/dekking: $\text{inseminatiekosten per inseminatie (€) / bedrijfsworpindeks / (1 - \text{percentage herinseminaties})}$

Besparing voer

Verschil in voerschema	dagen/jr	kg voer/dag	kg voer
Drachtig: (Nieuwe index - Bedrijfsworpindeks) / 115 (a)		gem. voergift	-35,7 kg
Zogen: (Nieuwe index - Bedrijfsworpindeks) × Zoogperiode (b)		gem. voergift	-22,2 kg
Gust: - (a) - (b)		gem. voergift	<u>+43,9 kg</u> -13,9 kg

	opbrengstderving biggen	+
Zeugenvoer	besparing zeugenvoer (kg) × prijs	---
Biggenvoer	lagere biggenproductie × voerverbruik per big × prijs	---
Besparingen overige directe kosten	directe kosten per big × aantal biggen	---
	kosten extra KI/dekking	+

Totaal netto verlies op saldo per gem. aanw. zeug

Netto verlies per verliesdag: Totaal netto verlies op saldo per gem. aanw. zeug / 21

Waarderingsnorm 1 extra levend geboren big

Formule:

$$\frac{\text{opbrengst big} - \text{toegerekende kosten} \times (100 - \text{sterfte \%})}{100}$$

Voerkosten big

Extra voerkosten zeug

Overige toeger.kosten (excl. arbeid) +

Toegerekende kosten

Waarde van 1 levend geboren big:

$$\frac{(\text{verkoopprijs big} - \text{toegerekende kosten}) \times (100 - \text{percentage uitval})}{100}$$

Waarderingsnorm 1% uitval van zogende big (per afgeleverde big)

Uitval per afgeleverde big huidig =

Uitval % per levend geboren big / (100 - uitval % per levend geboren big) × 100%

Uitval per afgeleverde big huidig bij 1% lagere uitval =

$$(\text{uitval \% per levend geboren big} - 1) / (100 - (\text{uitval \% per levend geboren big} - 1)) \times 100\%$$

De waarde van 1% uitval per afgeleverde big =

$$(\text{uitval \% per afgeleverde big huidig} - \text{uitval \% per afgeleverde big bij 1\% lagere uitval}) \times \text{waarde uitgevallen dier}$$

Waarderingsnorm 1 vervangen zeug

Kosten uitstoot:

$$\frac{1\%}{(100 - \text{selectie opfokzeugen})} \times (\text{kosten opfokzeug} + \text{voerkosten opfokzeug} - \text{opbrengst geselecteerde opfokzeug}) - \text{opbrengst slachtzeug}$$

Uniformeringsafspraken

De meeste managementsystemen beschikken over uniformeringsoverzichten, gebaseerd op de uniformeringsafspraken. Deze afspraken garanderen dat kengetallen berekend met managementpakket A te vergelijken zijn met kengetallen berekend met managementpakket B. De meest recente versie van de uniformeringsafspraken is versie 2001-1.

1.10 Prijsvorming

Binnen de varkenshouderij zijn verschillende prijzen bekend. Deze prijzen worden elk met een ander doel en berekenwijze opgesteld.

LEI

De LEI-prijzen zijn de gewogen gemiddelde prijzen in de sector. Zij zijn inclusief alle heffingen en kortingen en inclusief BTW berekend.

DPP-Noord en DPP-Zuid

Prijzen afkomstig van Select porc en handelaren van fokkerij-organisaties.

Richtprijs

De richtprijs is een biggenprijs waarbij de behaalde winst of het verlies behaald door zeughouder én vleesvarkenshouder evenredig over beide partijen wordt verdeeld. Het biggenprijzen-schema is een overzicht waarbij per basisvleesprijs en per aflevergewicht een bijbehorende richtprijs voor de biggen wordt vermeld.

De biggenprijs is berekend inclusief alle toeslagen en kortingen en inclusief BTW. Daarnaast is er ook een versie exclusief BTW. De vervoerskosten van de biggen zijn kosten voor de vleesvarkenshouder. Tweemaal per jaar wordt een kostprijsberekening gemaakt. Op basis hiervan wordt wekelijks een richtprijs gegeven.

Vleuten

Vleuten geeft een verwachtingsprijs voor de komende week voor zowel biggen als vleesvarkens. De prijs is inclusief toeslagen en kortingen. De prijs wordt op vrijdagavond vastgesteld en gepubliceerd door handelaren in biggen en vleesvarkens. Deze prijs is dan ook een verwachtingsprijs voor de komende week en gebaseerd op de verwachte vraag en aanbod van vleesvarkens en de ontwikkeling in de vleeshandel. De prijs is gebaseerd op varkens met 54% mager vlees, type A, 78-100 kg, franco slachterij en inclusief BTW landbouwforfait.

Slachterijen

Diverse slachterijen stellen wekelijks een basisprijs vast. Deze prijzen gelden voor vleesvarkens met 54% mager vlees, type A, af boerderij en inclusief BTW landbouwforfait.

Animo

Twee keer per week vindt een veiling plaats door de Animo-veiling. Op vrijdag wordt een veilingprijs vastgesteld voor de komende week. De prijs is gebaseerd op varkens met 54% mager vlees, type A, 75-95 kg af boerderij, inclusief BTW.

De uit te betalen prijs is een optelsom van diverse onderdelen. Niet alle onderdelen hoeven altijd aanwezig te zijn.

Dierafhankelijk

Gewichtskorting	-/-
Toeslag vleespercentage	+
Type toeslag/korting	-/+
Berenkorting	-
Vracht en commissie	-

Bedrijfsafhankelijk

Standaard bedrijfstoeslag	+
IKB-toeslag	-/+

Onafhankelijk

CBS-classificatie	-
CBS-premie	-
PVV-heffing	-

1.11 Contractproductie en afleveringskosten

Globaal kunnen we de volgende contractvormen onderscheiden:

- leverings-/afnamecontracten;
- minimum prijsgarantiecontracten;
- minimum opbrengstgarantiecontracten;
- looncontracten;
- contracten met fokkerijgroeperingen;
- samenwerkingsregelingen tussen varkenshouders;
- financieringscontracten.

Contractvoorwaarden

Behalve de samenwerkingsregelingen tussen varkenshouders worden de meeste overeenkomsten gesloten door eenzijdige standaardcontracten. Deze contracten bestaan uit vooraf opgestelde modellen die door de contractaanbieder worden aangeboden. Per individuele varkenshouder worden nogal eens kleine wijzigingen of aanvullingen aangebracht. Bij het afsluiten van contracten dient men een aantal zaken te controleren:

- Waarde van het contract. Welke extra's biedt dit contract?
- De financiële gevolgen. Hoe zit het met de winstgevendheid van het bedrijf en hoe ziet de financiële begroting er uit?
- Welke mogelijkheden heeft de contractbieder om het contract te annuleren?
- Welke mogelijkheden zijn er om zelf het contract te annuleren?
- Wat is de financiële positie van de contractbieder?
- Welke sancties worden genoemd en zijn deze van redelijke aard?
- Kan aan de in het contract gestelde verwachtingen worden voldaan?
- Welke kosten en heffingen worden door wie betaald?
- Welke kwaliteitsgaranties gelden?

We bevelen aan het contract ter beoordeling voor te leggen aan regionale adviescommissies.

Afleveringskosten

De Productschappen Vee, Vlees en Eieren (PVE) brengen voor elke geslacht of geëxporteerd varken een heffing in rekening. De slachterijen en exporteurs brengen deze vervolgens voor een groot deel in rekening bij de varkenshouder. Dierziekteuitbraken worden tot een bepaald maximum door de sector zelf gefinancierd. Hiervoor kan de PVE een extra Diergezondheidsheffing opleggen aan de sector.

De overige afleveringskosten bestaan uit vrachtkosten, transport-risicokosten, reinigingskosten en commissiekosten. Deze worden na overleg wel of niet doorberekend aan de varkenshouder.

Informatie

Het LNV-Loket: www.hetlnvloket.nl

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: www.minlnv.nl